Република Србија
Привредни апелациони суд
6 Пвж 98/13
06.02.2013. године
Београд

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судија: Младена Николића, председника већа, Драгољуба Јанковића и Милице Лакићевић, чланова већа, у правној ствари предлагача Друштво са ограниченом одговорношћу , чији је пуномоћник адвокат из Београда, против противника предлагача Акционарско друштво из Београда, чији је пуномоћник адвокат из Београда и , адвокат из Београда, ради признања стране арбитражне одлуке, одлучујући о жалби противника предлагача против решења Привредног суда у Београду 5 Р 635/12 од 28.12.2012. године, у седници већа одржаној дана 06.02.2013. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба противника предлагача, па се решење Привредног суда у Београду 5 Р 635/12 од 28.12.2012. године ПОТВРЂУЈЕ.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев предлагача за накнаду трошкова другостепеног поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Побијеним решењем првостепеног суда у ставу I изреке призната је страна арбитражна одлука – правноснажно и извршно решење Арбитражног суда Ульановске области Руске Федерације бр. А72-376/2010 од 10.05.2011. године. У ставу II изреке обавезан је противник предлагача да предлагачу на име трошкова поступка исплати износ од 135.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка решења.

Благовременом жалбом противник предлагача побија наведено решење у целини из свих законских разлога и предлаже да се исто укине, или преиначи у корист жалиоца.

У свом одговору на жалбу противника предлагача, предлагач је оспорио наводе жалбе као неосноване и предложио да се побијено решење потврди. Трошкове другостепеног поступка је опредељено тражио.

Испитујући побијано решење у смислу одредби чл. 381., у вези чл. 402. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011), у вези чл. 30. став

2. Закона о ванпарничном поступку, Привредни апелациони суд налази да је жалба противника предлагача неоснована.

Другостепени суд налази за потребно да да неколико претходних напомена.

Све што се зове (арбитражном) није нужно арбитража: приватни начин решавања спорова који резултира коначном и обавезујућом одлуком, по снази изједначеном са одлуком државног суда. С тога имену институције или називу правила не треба веровати без резерви. Је ли нешто арбитража, или није, може се оценити тек након што се испита начин на који она делује.

У погледу разликовања арбитраже и арбитражне одлуке и поступка пред редовним судом и судске одлуке, не би требало да се јаве никакве тешкоће. Премда врше функцију судовања, арбитри нису судије. Вршење арбитражног судовања се заснива на уговору, односно скупу уговора, при чему први закључују странке које су у спору, а други странке са арбитрима којима је спор поверен на решавање. Уколико правни акт који произађе из поступка решавања спорова свој основ нема у арбитражном споразуму, којима се решавање спора изузима из јурисдикције државних судова и препушта на решавања приватним трећим лицима које станке именују, тада такав акт не би могао да се сматра арбитражном одлуком.

Подвргавање странака арбитражном решавању спорова мора да буде вољно.

Међутим, разлика између арбитражне одлуке и одлуке држаног суда може да избледи. Наиме, у неким случајевима арбитражна одлука може да поприми елементе судске пресуде, упркос њеном уговорном пореклу.

Сви правни системи који регулишу арбитражу садрже модус за интервенцију државних судова у арбитражни процес, пре свега у случају кад искрсну проблеми у вези са формирањем арбитражног трибунала.

Више проблема може да се јави у погледу одређења правне природе акта који је у првој инстанци донела вољна арбитража, а о коме је у другој инстанци поводом жалбе решавао државни суд. По правилу, странке могу да предвиде и овакав поступак. Штавише, у неким правима против арбитражне одлуке донете у првом степену може увек да се уложи жалба редовном суду (оваква могућност постоји нпр. у Луксембургу – чл. 1010. тачка 1. CPCL).

Поуздани критеријуми за категоризацију различитих метода решавања спорова не постоје. У пракси један обухвата елементе више њих. Методи за решавање спорова се често преклапају и могуће је да поступак отпочне на један, а оконча се на сасвим други начин. Очигледне потешкоће могу да се јаве у разликовању арбитражне одлуке и пресуде редовног суда. У крајњој линији, да ли ће правни акт који је презентиран суду било по тужби за поништај, било по захтеву за њену егзекватуру, да буде третиран као арбитражна одлука, или, пак, пресуда редовног суда, зависи првенствено од његове квалификације. Одлуку којом се спор окончава могуће је квалификовати било *lege fori*, било по *lex cause*, било по праву меродавном за арбитражни споразум, било у складу са *lex arbitri*.

Међутим, метод квалификације зависи у првом реду од схватања правне природе арбитраже у земљи форума који одлучује о правној природи акта чија се егзекватура, односно поништај тражи.

У конкретном случају у тачки 9. Уговора о дистрибуцији бр. 22 од 03.03.2009. године, која носи назив „Арбитража и важећи закони" странке су предвиделе тачком 9.1. да се уговор тумачи и правни односи дефинишу у складу са законодавством Руске Федерације, у тачки 9.2. странке су се договориле да све спорове и несугласице које настану у вези овог уговора, или према њему решавају путем рекламације, а у тачки 9.3. уколико није могуће решити спор путем рекламације, исти ће се решавати у МКАС при ТПП РФ (Русија), Москва. Арбитража ће примењивати сопствена правила која су предвиђена процедуром (процесуално право) – „Процедура Међународног комерцијалног Арбитражног суда при ТПП РФ, као материјално право примењиваће се право предвиђено у тачки 9.1. тог уговора.

Међутим, дана 01.08.2009. године странке су закључиле Допунски споразум бр. 2 уз Уговор бр. 22 од 03.03.2009. године, где су предвиделе да ће евентуалне спорове који могу настати покушати да разреше на основу рекламација. Ако у томе не успеју, сви спорови ће се расправити у Арбитражном суду Ульановског подручја сходно законима Руске Федерације и прописима Арбитражног процесуалног правилника Руске Федерације.

Предлагач је након тога иницирао поступак пред Арбитражним судом Ульановске области, који је донео решење А72-376/2010 дана 10.05.2011. године. Примењен је Арбитражни процесни кодекс Руске Федерације и материјално право Руске Федерације.

Незадовољан донетом одлуком, противник предлагача је изјавио жалбу Једанаестом Арбитражном Апелационом суду, који је својом одлуком од 25.10.2011. године у складу са ставом 3. дела 1. члана 264. Арбитражног процесног кодекса Руске Федерације вратио жалбу противнику предлагача.

Након тога, овде противник предлагача је тражио да се одлука од 25.10.2011. године преиначи.

О томе је одлуку донео Арбитражни Касациони суд А72-376/2010 дана 24.04.2012. године. Према тој одлуци, одлука Једанаестог Арбитражног Апелационог суда од 25.10.2011. године у предмету А72-376/2010 остаје непромењена и жалба се одбија.

Оверени превод те одлуке налази се у списима предмета.

Предлагач током овог ванпарничног поступка доследно заступа тезу да се у конкретном случају тражи признање стране арбитражне одлуке.

Да је у питању арбитражна одлука, тврдио је и противник предлагача, па и у жалби против решења Привредног суда у Београду 5 Р 635/12 од 02.11.2012. године.

Поменуто решење првостепеног суда је укинуто решењем Привредног апелационог суда 6 Пвж 970/12 од 28.11.2012. године. У тој другостепеној одлуци се наводи да је првостепени суд, одлучујући о признању стране арбитражне одлуке применио Закон о решавању сукоба закона са прописима других земаља (ЗРСЗ), иако у моменту иницирања поступка у овој правној ствари и доношења побијене одлуке су релевантне одредбе ТОГ ЗАКОНА које се односе на признање страних арбитражних одлука престале да важе. У тој другостепеној одлуци је указано на изворе права који долазе у обзир за примену у овом случају, а то Закон о арбитражи, као и Конвенција о признању и извршењу иностраних арбитражних

одлука (Њујорк, 10.06.1958. године). Чланице те Конвенције су и Република Србија и Руска Федерација.

Међутим, у даљем току поступка противник предлагача је променио свој став око квалификације одлуке, чије се признање тражи. Он наводи да није реч о арбитражној одлуци, већ је реч о одлуци државног суда. У прилог те тезе, противник предлагача наводи да је постојала двостепеност, односно да је било присутно одлучивање по жалби, а одлуке арбитраже су коначне и против њих нема жалбе вишој арбитражној инстанци.

Када су у питању правна средства против арбитражних одлука, ваља указати да су правна средства која се могу користити против арбитражних одлука у појединим законодавствима веома бројна и разнолика. Могу се истаћи три основна типа ових правних средстава:

1. Жалба – вишој арбитражној инстанци или суду;

2. Тужба за поништај и нека слична правна средства против домаће арбитражне одлуке;

3. Контрола стране арбитражне одлуке у поступку њеног признања и извршења.

Међутим, из садржине горе цитиране одлуке Арбитражног Касационог суда А72-376/2010 од 24.04.2012. године следи да сходно Делу 1. члана 257. Арбитражног процесног кодекса Руске Федерације (у даљем тексту: АПК РФ), учесници у поступку, као и друга лица овлашћена тим кодексом могу изјавити жалбу у апелационом поступку против првостепене одлуке Арбитражног суда, која није правоснажна. Даља процедура је предвиђена у делу I члана 259. АПК РФ и ставу 3. дела 1. члана 264. АПК РФ.

У том контексту, ставом 1. Дела 1. члана 287., члановима 286., 289., 290. АПК РФ поступао је и Арбитражни Касациони суд (Федерални Арбитражни суд Поволошког округа).

Према томе, по руском праву, и то Арбитражном процесном кодексу Руске Федерације предвиђена је могућност изјављивања жалбе вишој арбитражној инстанци.

То не може утицати на квалификацију одлуку чије се признање тражи, као арбитражне одлуке.

Друге тврдње у прилог изнете тезе да није у питању страна арбитражна одлука, већ страна судска одлука, противник предлагача није изнео током првостепеног поступка.

Томе треба додати да је Арбитражни суд Ульановске области приликом доношења одлуке чије се признање тражи примењивао Арбитражни процесни кодекс Руске Федерације.

Према томе, по оцени другостепеног суда, правилно је првостепени суд квалификовао одлуку чије се признање тражи као страну арбитражну одлуку.

Уосталом, предње је противник предлагача и истицао у поступку пред Арбитражним судом Ульановске области и предње је било предмет оцене тог арбитражног суда, што се јасно види на 4. страни образложења одлуке чије се признање тражи.

Према томе, наводи жалбе противника предлагача о супротном не могу се прихватити као основани.

Према одредби чл. 5. Закона о арбитражи („Сл. гласник РС", бр. 46/06), арбитража се може уговорити за решавање имовинског спора о правима којима странке слободно располажу, осим спорова за које је одређена искључива надлежност суда. Свако физичко и правно лице може да уговори арбитражу, укључујући и државу, њене органе, установе и предузећа у којима она има својинско учешће. Арбитражу може да уговори свако ко, у складу са одредбама закона који уређује парнични поступак, има способност да буде странка у поступку.

Према томе, услов арбитрабилности (подобности спора за арбитражу), у конкретном случају јесте неторно испуњен, јер се ради о имовинском спору између предлагача, који као привредно друштво има националну припадност Руске Федерације и противника предлагача који као привредно друштво има националну припадност Републике Србије.

Томе треба додати, да дејства донете арбитражне одлуке нису у супротности са јавним поретком Републике Србије.

У погледу надлежности и поступка за признање и извршење, правилно је примењена одредба чл. 65. Закона о арбитражи.

Поступак признања и извршења покреће се пред судом захтевом уз који странка прилаже:

1. изборну арбитражну одлуку или њен оверени препис;

2. споразум о арбитражи или документ о њеном прихватању у изворнику или овереном препису, и

3. оверени превод стране арбитражне одлуке и споразум о арбитражи на језик који је у службеној употреби пред надлежним судом.

Сви ти услови су у конкретном случају били испуњени, поднети захтев је уредан и уз њега је приложено све оно што је предвиђено одредбом чл. 65. Закона о арбитражи.

Правилно првостепени суд налази да у конкретном случају не постоје разлози за одбијање признања и извршења стране арбитражне одлуке у смислу одредбе чл. 66. Закона о арбитражи.

Споразум о арбитражи је пуноважан по праву које су странке споразумом одредиле и по праву државе у којој је та одлука донета, противник предлагача против кога је арбитражна одлука донета је био уредно обавештен о арбитражном поступку и могао је да изнесе своја средства, што је и учинио, одлука се односи на спор који је био обухваћен споразумом о арбитражи и арбитража одуком није прекорачила границе тог споразума, арбитражни суд и арбитражни поступак били су у складу са споразумом о арбитражи, а одлука је постала обавезујућа за странке. Ту одлуку није поништио или обуставио од извршења суд државе у којој, или на основу чијег права је одлука донета (Руске Федерације).

Према одредби чл. 64. став 2. Закона о арбитражи, страна арбитражна одлука има снагу домаће правноснажне судске одлуке, пошто је призна надлежни суд Републике Србије.

Страна арбитражна одлука према члану 64. став 3. Закона о арбитражи је одлука коју је донео арбитражни суд чије је место ван Републике Србије, у конкретном случају Арбитражни суд у Руској Федерацији.

Одлука о признању стране арбитражне одлуке јесте образложена. Она садржи јасне разлоге и нема недостатака због којих се не може испитати.

У целокупном поступку признања стране арбитражне одлуке у конкретном случају није било битних повреда одредаба поступка на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити битних повреда одредаба поступка на које неосновано у жалби указује противник предлагача.

Стекли су се услови да се првостепена одлука потврди, а на основу овлашћења из чл. 401. тачка 2. Закона о парничном поступку, у вези чл. 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку.

Цењени су и остали наводи жалбе противника предлагача, па за исте другостепени суд налази да нису од утицаја на правилност донете одлуке, те их са тог разлога није посебно ни образлагао.

Захтев предлагача за накнаду трошкова другостепеног поступка је одбијен као неоснован, јер исти нису били потребни за вођење ове ванпарнице, применом одредаба из чл. 165., у вези чл. 154. Закона о парничном поступку.

ДЈ/ЈО

Председник већа – судија
Младен Николић, с. р.

За тачност отправка